

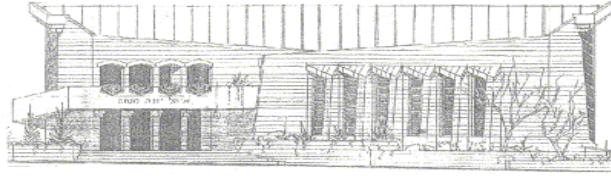
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

הכנת תה וקפה בשבת

שו"ת עם הרב דוד אברהם ספקטור, רב הקהילה

שאלה:

האם מותר להכין תה וקפה בשבת ?

תשובה:

1. מותר להכין תה וקפה (שחור, טורקי) בשבת בכלי שלישי (אג"מ ח"ד, סי' עד, ס"ק טו, טז). נפש הרב עמ"ק, ס"ק י', סדר סעודת שבת בשם הגר"ע יוסף) וקפה נמס בכלי שני.
2. לכתחילה טוב להכין תמצית תה לפני שבת (מ"ב שיח, ס"ק לט, ערוה"ש שיח, כח, חז"א אר"ח נב, יט ושש"כ א, נז).

מקורות התשובה:

א. תה וקפה בכלי שני

[1] משנה ברורה סימן שיח ס"ק לט

א] ועתה נבאר דין בישול עלי הטי"א (תה, tea).

ב] הנה טי"א בשבת פשוט בפוסקים דיש בו משום בישול ובמזיד יש בו איסור סקילה ובשוגג חיוב חטאת וע"כ יש ליזהר בו מאד ובעו"ה רבים נכשלים בו ומקילין לעצמן בקולות שאין בהם ממש וע"כ מוכרח אני לבאר אופני ההיתר והאיסור בזה בעז"ה.

ג] הנה לערות מכלי ראשון על עלי הטי"א יש בזה בודאי חשש אב מלאכה דקי"ל דעירוי מבשל כדי קליפה כדלקמן בסעיף יו"ד

ד] וכל-שכן אם יעמידנו אח"כ על התנור או בתוך הקאכלין עד שיהיה היד סולדת בו בודאי יבוא לכו"ע לידי איסור סקילה על ידי זה.

ה] ואפילו אם ירצה ליתן את עלי הטי"א לתוך הכלי אחר שיערה החמין (המים החמים) לתוכה כדי שיהיה על המים שם כלי שני גם-כן אסור.

ו] כדקי"ל דדבר שלא בא בחמין מלפני השבת אין שורין בשבת אפילו בכלי שני.

ז] וכל-שכן... דיש דברים רכים קלי הבישול שמתבשלים אפילו בהדחה מכלי שני אפשר דיש בהעלים גם-כן חשש איסור דאורייתא אפילו באופן זה.

ח] ועל-כן הסכימו האחרונים דיש לערות עליהם מערב שבת רותחין מכלי ראשון כדי שעי"ז יהיה נקרא הטי"א מבושל במקצת דעירוי מבשל כדי קליפה ויהפך בעת העירוי את הטי"א היטב בתוך הרותחים מלמעלה למטה ומלמטה למעלה.

ט] ויותר טוב שיהיה מבושל ממש ע"י העמדה במקום שמתבשל.

י] ואח"כ יריק את העסענס(תמצית התה) לכלי אחר כדי שישארו עלי הטי"א יבשים ויהיה מותר לו לערות אח"כ בשבת עליהם מים חמין מכלי ראשון כיון שכבר נתבשלו מע"ש כדן דבר יבש דקי"ל בסעיף זה דאין בו בישול אחר בישול אפילו אם נצטנן.

יא] ואח"כ מותר לו להחזיר גם מי העסענס(תמצית התה) אלו הצוננים לתוך הכלי זה גופא, דדבר לח שנצטנן מותר לו ליתנו בתוך כלי שני רותח.

יב] דאם ישאר בו(בכלי שני) משקה העסענס הרי קי"ל דבלח יש בישול אחר בישול אם נצטנן אם לא שמי העסענס הצוננים הם מרובין שלא יתחממו ע"י המים(רותחים מכלי ראשון) שמערה עליהן(על מי תמצית תה שבכלי שני) למחר.

יג] וכן הדין לענין קאוויי (קפה) יזהר שלא יערה עליהם מים חמין מכלי ראשון אם לא שיערה עליהם מאתמול והריק את המים מעליהן והטעם ככל הנ"ל.

יד] והנה אופן זה שבארנו אף שאין למחות ביד הנוהגים בו מ"מ כתבו האחרונים **עצה המובחרת** מזה דהיינו **שיתקן העסענס מע"ש לגמרי שלא יצטרך לערות לתוכו עוד רותחין למחר בשבת** ולמחר כשיצטרך לשותות (שער ציון ס"ק סד : **ולצביעה אין לחוש, דאין צביעה באוכלין**) יתן העסענס הצונן לתוך הכוס ששותה בו **אחר** שעירו המים חמין לתוכו ונעשה **כלי שני**. טו] והוא הדין שמותר לתת לתוך הכוס הזה שהוא כלי שני **חלב(מבושל או מפוסטר) שנצטנן**, אבל אסור לערות עליהם מכלי ראשון.

ב. תה וקפה בכלי שלישי

[2 **ערוך השולחן אורח חיים סימן שיח סעיף כח**
א] **העשב שקורין טה** שמערין עליהם חמין ודבר ידוע **שבישולן קל ואפילו בכלי שני מתבשלים** כמו שענינו ראות המערה עליהן חמין בשבת אפילו ע"י כלי שני חייב חטאת ורבים נכשלים בזה...
ב] ויש שעושין ע"י **כלי שני** והיינו **שמערין מים חמין מהכלי ראשון לצנצנת ונותנים עליו הטי"י** ואח"כ נותנים המים והטי"י להטשאני"ק ואח"כ שופכין עליהם החמין מכלי ראשון וממ"נ חייבים חטאת ובפרט שענינו ראות שמתבשלים בכלי שני **ובכלי שלישי שבישולן קל**...
ג] הדרך הישר הוא להכין הסענ"ס מבעוד יום וכן אנו נוהגים וכן הדין בקאווי"א (קפה) ובשאר מיני בישולים כאלו כמו סאקאלאד"א (שוקולדה) וקאק"א (קאקו).

3] שמירת שבת כהלכתה א, נז

א] ערוי מכלי שני וכן כלי שלישי נוהגים להקל בו ולומר שאין בו משום איסור בישול.
ב] ואף-על-פי-כן אין לערות מים חמים ... אפילו מכלי שני... על **עלי תה**... וכן **אין להכניסם לכלי שלישי**.
ג] (שם בהערה קסח** : ע' ערוה"ש ס' שיח סע' ' כח, דעינינו ראות שמתבשלים בכלי שני ובכלי שלישי)

4] חזון איש הלכות שבת ס' נב, סע' יט

לא מצינו מקור לחלק בין שני לשלישי, ואם דברים מתבשלים בשני, **מתבשלים שלישי** ואין הדבר תלוי אלא בהם המים שיהיו חמים שהיד סולדת בו.

5] שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עד, סע' טו

א] **שאלה** : הנה עלי הטיי (עלי התה) אינם מבושלים בעשייתם אלא רק מיובשים בחום. האם מותר להכין טיי בכלי שלישי בשבת ?
ב] **תשובה** : לעניות דעתי **לא נראה כלל לומר דאיכא דברים שמתבשלים בכלי שלישי**. דלא מצינו אלא שבכלי שני יש דברים המתבשלים וממילא מאחר שאין אנו יודעין יש לאסור כל דבר, ובכלי שלישי לא מצינו.
ג] ומש"כ בעה"ש סימן ש"י"ח סעיף כ"ח, דעינינו ראות שטיי(שתה) מתבשל גם בכלי שלישי **לא מובן זה**.
ד] ומה שרואין אנו בעינינו **שמתאדמין המים זה אינו ענין בשול** דאף בקרים ממש מתאדמין במשך זמן וכ"ש בחמין כשאין היד סולדת **ולא זהו ענין בשול**, הגע **עצמך דמה שענינו ראות אינו כלום**...
ה] בעלי הטיי שמה **שנצבע המים** בחום קטן **אינו ענין בשול**, שלכן אפשר שהוא מקושי הבשול וא"כ אין לנו לומר מעצמנו כלום אלא מקבלה וממילא הוא ככל סתם דברים דהוא בכלי שני ספק **ובכלי שלישי יש להתיר**.

6] שמירת שבת כהלכתה פרק א', הערה קסו

ועיין בתשובות הגר"מ פיינשטיין שליט"א בספר "הלכות שבת" הי"ד ס"ק יז ו-כו, **דבכלי שלישי אפילו היד נכוית גם כן מקילים, אפילו לגבי עלי תה וכדומה**.

7] נפש הרב (יוסף דב סולוביצקי) עמ' קע, ס"ק י'

במשנה ברורה (ס' ש"י"ח ס"ק ל"ט) הביא דעת כמה מן האחרונים להחמיר שלא לעשות תה, אפילו בכלי שני. ורבנו אמר בזה הלשון - שהסבא שלו **(הרב חיים מבריסק)** היה מדקדק במצוות, והיה **משתמש בשקיות תה בכלי שני**, ואף הוא **(הרב יוסף דב סולוביצקי)** היה נוהג **אחריו להקל** בזה גם כן.

8] שבת כהלכה(הרב מאיר כהן, אשדוד) לג, יז

ע"פ חוברת סדר סעודת שבת בשם מרן הגר"ע **יוסף שליט"א** : אם לא בישל עלי התה כלל מע"ש, יש להקהל ליתנם **בכלי שלישי**.

9] שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עד, סע' טז

א] **שאלה** : בעשיית קפה נמס (איסטענט קאפע) מבשלים את הקפה ואח"כ מיבשים אותו באויר חם ביותר. האם משום זה יש להחשיבו כמבושל כל צרכו...?
ב] **תשובה** : פשוט שאם האמת **שקפה נמס** נתבשל במים אחר שקלו גרעיני הקפה הוא **דבר מבושל** אם בשלו **כל צרכו**.
ג] ומסתבר שהוא אמת מדנמוח הקפה ונמס לגמרי וגם החום של שמונה מאות שבשבל זה ניתבש כל כך שנעשה אבק הוא **ג"כ בשול**, וממילא **אין בשול אחר בשול** דהא יבש הוא, ומה שמרגישים טעם אחר בקפה שנמוח במים קרים מקפה שנמוח במים רותחים אינו כלום.
ד] וקפה נמס ידוע להאינשי שהוא מבושל, וגם כמדומני **שנוהגין להתיר בצוקער** (כהפמ"א שמביא שע"ת ש"י"ח, ס"ק כ). וכן משמע ממ"ב ס"ק ע"א.
ה] איברא דאני מחמיר לעצמי בין בקפה נמס ובין בצוקער ליתן בכלי שלישי אבל **לדינא אין להחמיר**.